

ТЮЗОНЛЕЙ ЭФИР

Жамауат бла ачыкъ эмда магъаналы ушакъ

Тюзонлей эфирде со-
руула берирге, пробле-
маланы ачыкъларгъа
онг болганды.

КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков** тюзонлей эфирде республиканы жамауатын жарсытхан соруулагъа жуу-
апла бергени, жылы ичинде
тамамланган жумушлары
эселерин чыгарганы те-
реге айланганды. Бу жол
ол жамауат бла искусство-
ву колледжинден ушакъ бар-
дыганды. Анга толтуруу
власть органды, граждан
обществону институтлары
келечилери, дин къуллачу-
ла да къатышканды.

Республиканы Башчысы
алгын жазылып жиберил-
ген соруула кеп тюрлю эдиле -
ала 900-ден артыкъ бол-
ганды. Ол санда залда
олтурганлары да соруула
берирге оилары бар эди.

Юрий Коков бла тюзонлей
эфир башланырны алпында
республикада жылы ичинде

тамамланган жумушлары
колледжинден документли
фильм кертюлгенди. Анда
бийыл ачылган социал
объектлери, эл молдеке
инвестициялары, агротехно-
паркны, эт, сют чыгарыуа
кериюмдюли есенлерини,
Тырынуучу тау-байыкълан-
дырыуучу комбинатны жан-
гыртынуу, «Этана» заводну
къурауу, «Гидрометаллур-
гу» башха жерге кечюрюю
юслеринден айтыла эди.

Ызы бла КъМР-ни Башчы-
сы ахыр юк жылы ичинде
республиканы экономикасын

ышаннгылы айнытыргъа
къолдан келгенин чертип
айтханды. «Власть органа
кеслерине алган битену соци-
ал борчла толтурулган-
дыла. Ол а шендюго эконо-
мика болумда артыкъда
магъаналы болганын черт-
генди.

Тюзонлей эфир эки сагъ-
атдан аслам барганды. Ахы-
рында Юрий Коков, ол магъа-
налы болганын чертип, анга
къатышканды, соруула бер-
генлеге ырызлыгын айтханды.
Ол битену соруулагъа кере
тинтиуле бардырылгъанын,
кетиюлген проблемала
уа созиле, аланы кетиюню
жоллары белгилериклерин
чертгенди.

Биринчи соруу а Эбрүс,
Бахсан, Урван районлада ыр-

хыдан эмда кър юзюлюден
сакълануу юсюнден бол-
ганды. Къркыуусулукчу
жалчытуу, терроризмге
къажуу кюреш не халда
болгандарын, бизни жер-
лешлибиз Сирияда терро-
ристлени къауумунда уруш
этгенлери республикагъа
кылай къркыуу салганын
билдире суйгенле да бар
эди. Юрий Коков профи-
лактика мадарла законаны
келеринде бардырылгъа
керек болгандарын черт-
генди.

Тюзонлей эфир эки сагъ-
атдан аслам барганды. Ахы-
рында Юрий Коков, ол магъа-
налы болганын чертип, анга
къатышканды, соруула бер-
генлеге ырызлыгын айтханды.
Ол битену соруулагъа кере
тинтиуле бардырылгъанын,
кетиюлген проблемала
уа созиле, аланы кетиюню
жоллары белгилериклерин
чертгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Сый берилу

«Къыралыбызны жалынчакъсызлыгын, миллет сейирлерин къоруулаяллыкъ жигит, кючлю, таукел адамларыбыз болганын сезип турабыз»

Тонене Нальчикде, Россей Федерацияны кър-
кыуусулукчу органдары къралганын 100 жыл
толганына атап, къуанчы жыйылу болган-
ды. Анга КъМР-ни Парламентини, Правитель-
ствону, сюд, кюч эмда право нызамны сакълуу
органданы, ветеран службаланы башчылары,
жамауат организациаланы келечилери къатыш-
канды. Алагъа айланч, Къабарты-Малкъарны
Башчысы **Юрий Коков** былай айтханды:

«Бюгюнлюкде биз къыралыбызны жалынчакъ-
сызлыгын, миллет сейирлерин къоруулаяллыкъ
жигит, кючлю, таукел адамларыбыз болганын
сезип турабыз. Эчки службаланы ветеранларно
хурметибиз артыкъда уллуду. Ала Эта журту-
бузгъа тюзлюк бла, кеслерин оямая къуллукъ
этгенде.

Былай кюн биз къркыуусулукчу органдары-
да къуллукъ борчларын толтура жоюлганлары
барсын да эсте тюшюребиз. Жарсытуу, бизни
Управленианы эчки къуумунда да къорачанла
болмай къылайгандыла. Аланы кишиликлери

бла батырлыклары ёсеп келген тюлеге юглю
болганлай кыалыкъды.

Россейни ФДС-сыны КъМР-де Управленианы
республиканы къркыуусулукчу жалчытуу, жа-
мауат-политика ырахатлыкны колдериуу жаны
бла иши жаюнда бийик багыгъа тийишди. За-
нам къркыуусулукчу органдары битюн уллу
борчла сапыды. Аны алайыгы бек алгъа халкъла
арлы терроризмден чыкъган къркыуу эмда
къуагъула шартла бла байламды. Жамауат, сиз
республиканы халкы тынч-ырахат жашар ючюн
эмда ишлер оюн мындан арм да къркыуудан
келгенин амазлыгыгызга шюанды.

КъМР-ни Башчысыны Указы бла Управлениада
къуллукъ этгенлени бир къуууу къырал сауыгъа
бла сауылангандыла. Ала олагъа жыйылуа
берилгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла

Правительствону пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республикада Коррупциягъа къажуу ишни бирге тийишдирюу жаны бла комиссияны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 30 сентябрде чыгарылган 141-УГ номерли Указы бла къабыл кертюлген къауумна тюзетиуле кийриуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республикада Коррупциягъа къажуу ишни бирге тийишдирюу жаны бла комиссияны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республикада Коррупциягъа къажуу ишни бирге тийишдирюу жаны бла комиссияны юсюнден» 2015 жылда 30 сентябрде чыгарылган 141-УГ номерли Указы бла къабыл кертюлген къауумна былай тюзетиуле кийирге:

а) Комиссияны къауумна бу адамланы къошаргъа:
Воронин С.В. – Россей Федерацияны Къркыуусулукъ жаны бла федерал службасыны Къабарты-Малкъар Республикада Управлениасынн таматасы (ырызлыгъына кере);

Косов Д.Ч. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Башчысы
Нальчик шахар, 2017 жыл 18 декабрь, №163-УГ

Ю. КОКОВ

ПАРЛАМЕНТ

Республикалы бюджет, битену тюзетиуле эсге алынып, къабыл кертюлгенди

КъМР-ни Парламентини
кюч арты сессияны ахыр
жыйылуунда депутат-
ла 20 закону проектин
къоргоанды. Кенгешни
спикер Татьяна Егорова бар-
дырганды.

Аны ишине РФ-ни Федерация
Советинде республиканы кел-
чиси Улбашланы Мухарбий,
Федерал инспектор Владимир
Камиников, Адамны эркин-
ликлери жаны бла улопномоченый
Зумакъуланлы Борис,
Конституция судню башчысы
Геляхланы Абдуллах эм баш-
хала да къатышкандыла.

Повесткагъа кечерден алгъа
уа Татьяна Егорова депутат
Махытланы Талипни законла
чыгарыуа жетишимлери
ючюн Парламентини Сайлы гра-
мотасы бла сауылаганды.

Дефицитсыз къураилганды

Ол кюн финанса бла байла-
мы вопрола повестканы
асламын къурагандыла. Ол
санда быйлыны бюджетине
тюзетиуле этилгенди, келир
жылы баш финанс документи
ахыр окълудна къабыл кертюл-
генди.

Биринчиден, 2018 жылы эм
2019-2020 жылды план кези-
юню бюджет созилгенди.
Финанса министр Жыр-Аслан
Бештоковну айтханына кере,
биринчи окълудан сора до-
кументге этилген эсгертиуле
эсге алынып, анга тюрленюле
кийрилгенди. Ол санда РФ-
ни Финанса министрствосу
бла этилик келишимге кере
республикагъа 5,8 миллиард
сом берилди. Бу ахча къырал
борчну тюлеге къоратыллыкъ-
ды (багъалы банк кредитлени).

Андан сора да, федерал
арадан берилген ахчаны елче-

ми да тюрленгенди. Биринчи
окълудна ол 15,6 миллиард сом
болганын эсе, эчки 18,547 мил-
лиарда дери кербейтилгенди.

Республиканы кеси фидалара-
ны юслеринден айтханды уа,
ала алгынча къалгандыла. Ол
санда налогладан казнагъа
10,920 миллиард сом, андан
тышында фондладан да 798
миллион сом тюшерити бел-
гиленди. «Алай бла келир
жылы бюджетини фидалара
къо, 2066 миллиард сомгъа
жетедиле. Къоранчла 1,283
миллиард сомгъа кербейтили-
ди. Ол санда депутатла берген
предложениаланы толтуруугъа
355,3 миллион сом салынган-
ды. Алай бла къоранчла 30,253
миллиард сом болукъдула. Келир
жылы баш финанс документи
12,6 миллион сом
профицит бла къуралады», -
дегенди министр.

Жыйылууда Борчлу халда
медицина страхованын
фондуну КъМР-де жер-жерли
белюмюню 2018 жылы эм
2019-2020 план кезиюню бюджет
да созилгенди. Фонду
башчысыны орунбасары Къул-

байланы Мадина белгили этген
шартлагъа кере, аны фидалара-
ны, къоранчлары да бирге кел-
тиририлгенди. Келир жыл
аны елчеми 8,306 миллиард,
2019 жылда – 8,604 миллиард,
2020 жылда уа 8,942 миллиард
сомгъа жетириди.

Парламентарийле быйлыны
бюджетине тюзетиуле да эки
окълудна къабыл кертюлгенди.
Жыр-Аслан Бештоковну бил-
диргенине кере, ала федерал
арадан финансла белюнне-
гендери бла байламдыла.
Бюджетни къоранчларын бла
фидаларын бирге келиши-
рирге 433 миллион сом до-
тация берилгенди. Дагъыда
республика 2016 жылда соци-
ал сферада бла экономикада
ёсюню жалчытканы ючюн 340
миллион сом грант алганды,
энтта 234,4 миллион сом суб-
сидияла бла субвенцияла да
белюннгенди.

Алай бла быйлыны бюджетини
фидалары 1,8 миллиард
сомгъа кербейтилгенди
эмда 28,911 миллиард сом
болгандыла, дегенди ол.
Къоранчланы юслеринден

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ачылыу

Эллилеге – маданият юй, окълуучулагъа - автобус

Кичибалкыкъда жашагъан-
лагъа Жангы жылы алпын-
да ахшы сауыгъа этилгенди.
Анда жангы маданият юй
ачылганды. Ол а «Единая
Россия» партианы «Жер-
жерли маданият юй» деген
проектин эмда республика-
ны оюнуучулары анга себеллик
этиулерини хайы-
рындан ишленгенди.

Эллиле бу къуанчыны кюн-
ю отуз жылдан артыкъ за-
манын сакълангандыла.
Байрамгъа кюншю элден
окуна келгенди. Сыйлы
къонакъланы араларында
уа КъМР-ни Правительствосу
Председателини орун-

айнытыргъа да себеллик эт-
ригине ийиннганын билдир-
генди. Энде ёсеп келген жаш
тёлюню арасында фамулла-
ны ачыкъларга, юйиртирге да
кёлларындан келген устала
кёп болгандарын чертгенди.

Жангы маданият юйде
китапканагъа, сабий круж-
клагъа бла студиялагъа олу-
ула, гримёрниле да бардыла.
Къараучулагъа да 300 шитинги
бла уллу зал белюннгенди.
Анда къуанчха келгенлеге деп
концерт да кертюлгенди.
Залукожаеден «Гиче жигит»
юглюкю тепусу ансамбль, «Ир-
ламлей» деген жыр эмда тепусу
ансамблге жыйып ванланы
эрикдирмей тургандыла.

басары Мурат Карданов,
«Единая Россия» партианы
регион белюмюню тамата-
сыны орунбасары Руслан
Бишув, Зольск муниципал
райюну башчысы Руслан
Гатов, федерал структура-
лары оюнуучлары, жамауат
организациаланы келечилери,
урунуу ветеранлары,
элли сыйлы адамлары да
бар эдиле.

Руслан Гатов а кичибалкы-
къыланы дагыда бир ахшы
хапар бла къуандыргъан-
ды. Жангы маданият юйю
къатында сюеген автобусну
кертюлгюню, ол орта шюкю
окълуучуларына сауыгъа ба-
рилгенин билдиргенди.
Эллилени алгъышлай, Мурат
Карданов бу чыгармачлыкъ
ара сабийлеге, абданлагъа да
хунерликлерин кертюлгюрге,

ЮСЮПЛАНЫ Галина,
Суратланы Артур
ЕЛКАНОВ алганды.

Жазылыу – 2018

«Заман» сизни газетигизди!

Хурметли жамауат!

«Заман» - миллетибизни жангыс газетиди. Аны бет-
леринде малкъар халкъны культурасын, тарыхын,
бюгюнню жашаууну, айтхылыкъ адамларын, жети-
шимлери эмда жарсычуларыны юсюнден басмаланган
материалланы сиз бир башха изданиада табаллыкъ
тюрлюсюз.

Алайды да, жазылыгъын, билеклик этигиз къесиюни
газетигизге! Келе турган жангы жылда да ол сизни
къертти шюёхуыз, огурулу сёз игеригиз болур деп ыша-
набыз.

Бизни индексибиз - 51532

Республикалы бюджет, битеу тюзетиуле эсге алынып, къабыл кёрюлгенди

Ахыры Аллы 1-чи бетдеди.

«КЪМР-де муниципал къуллукъну оюсонен» законопроекте уа муниципал къуллукъчулары билмилерин едёрюруню нызамы белгиленгенди. «КЪМР-де къырал сауыгъланы оюсонен» закону 11-чи эм 16-чы статьяларында да этилгенди тюзетиуле. Парламентин Аграр политика, экология, табиғатны хайырлануы эм жер халла жаны бла комитетин башчысы Мохаммад Кемал ағылтанчыча, сөз «КЪМР-ни сыйлы эколог» деген аты кирируню оюсонен барады. Проект эки окулууда къабыл этилгенди.

Татьяна Борисовна депутатла РФ-ни Къырал Дума санын Федерал ағартуу проектин да кёргозгенди. Законлук эм право нызам жаны бла комитетин башчысы Михаил Кривоки билдиргенди. РФ-ни Администрация буюзлуқъланы кодексини 25, 13 эм 23,3 статьяларына тюзетиуле этилгенди. 2018 жылда жаз башы сессияда законла чыгаруучу органы ишини планы да къабыл кёрюлгенди. Регламент, депутат этика эм Парламентин ишини къурау жаны бла комитетин башчысы Кансаланы Еленаны айтууда законла къабыл кёрюрге, Къырал Думагъа законодателни башламчы къылса этерге, парламент эм жамауат тынгуаула, «тёгерек столла» бардыргъа белгиленди. «План кенги, анда контроль-аналитика ишге энци эс бурулганды», - дегенди ол.

Республикалы бюджет къылай толтурулганын Парламент даим да контролда тутады. Депутатлы башламчылыктары бла «Къабарты-Малкъар» телерадиокомпанияны жангыртуу, артыкъда уладан, аз тюбеген аруу кыйналганын дарамабла бла жалчытуу, инсанланы бир-бир къауумларына хакъсыз юридикский болушлукъ берюу эм ала киби башха мағаналы ишле толтурулганды.

Экономиканы ишангылы айнтыу, инвестицияны кёбейту жаны бла ишге, хар замандача, уллу мағына берилгенди. Гитче эм орталык бизнесге болушлукъ, инвесторлагъа тап болумла къурау жаны бла законла жарашдырылганды. Социал сферада уа пенсияны төлеу, инсанланы бир-бир къауумлары социал гарантияла берюу, салуқъ сакълау, билим берюу жаны бла правулу база да игилендирилгенди. Былтыр РФ-ни Къырал Думасына бизни депутатла 8 федерал закону проектин кёргозгенди, аладан бири биринчи окулууда къабыл этилгенди. Парламентин контроль борларыны чеклерини да кеп къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

Татьяна Борисовна депутатла республиканы жашауа тири къатышханларын да берилгенди. Анга уа Парламентте тюрло-тюрло акцияла, тюбешиле бардырылганы да шагъатлыкъ этеди. Сөз ючюн, кеп болмай ды къуллукъула бюрдастыркъан акцияла бардырылганды. «Мен Россияни инсаным» деген акцияны чеклеринде уа 14 жылды толгъан жашлагъа бла къызлау паспортлары берилгенди.

Къулипланы Къайсыны 100-жыллыгын белгилеу ишлеге тири къатыш хандыла, ветеранлагъа, акъсыз сабийлеге болуш тургъан жашлагъа бла къызлау паспортлары берилгенди. Келир жыл а КЪМР-ни Парламентине 25 жыл толады. «Бу къыса заманын ичинде законла чыгаруучу орган хайырлы болгъанын, борчыны бет де кеп къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Энергияны аяргъа хар кимни да къолундан келликди

Россияни Энергетика министрствосу КЪМР-ни Энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа надзор этиу жаны бла къырал комитетини специализирени энергияны аяу жаны бла «Вместе» деген битеуросей фестивалны къурагъа эм бардыргъа уллу кыйын салганын белгиленгенди, деп билдиргенди ведомствону пресс-службасында.

Культура министрстволары бла Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясы да себеплик этушди. Бу ишчи чеклеринде кеп тюрло байрам жанадыла бардырылгандыла, алагла власть органына, компанияны келечерини, илму, культура, спорт къуллукъула да къатышхандыла.

Былым сентябрьден башлап октябрьге дерги битеу къыралда, ол санда Къабарты-Малкъарда да, Фестивалны сайында уа билмилеру учрежденияда энергияны аялу хайырлануу оюсонен дерсле, чыгармачылыкъ эмда илму-изилем конюрла бардырылганды. Предприя-

тияда кыралгъан «ачык эшиклене конюлеринде» энергияны айган технология кёргозотулгенди. Фестивалны сайында уа хар ким да энергетикада энергияны аялу хайырлануу оюсонен декларациягъа къол салыргъа болуукъ эди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Контроль

Байрам кюле жарысуз болурларына кыйгыра

Роспотребнадзору КЪМР-де управленийы Жангы жылда байрам жумушлары хазырлауу организациада болумну тинтеди бу кюледе, деп билдиргенди ведомствону интернет-сайтында. Санитар-эпидемиалы жаны бла къоркъуу болмазча Управленийы келечилери республикада 87

контроль-надзорлукъ иш бардырылганды. Ол санда сатылганды байрамга аш-суу этген, татлы ашаркъылдан сауыгъла жарашдырган организацияланы эм энци предпринимательлини да жокълагъандыла.

Бир кюледе аладан экиден бундеди тинтиле бардырылдыла.

Сабийлине сауыгаларында болгъан татлы сууладан бла ашаркъылдан 141 проба алынганды. Андан сора да, 38 мекемени ичинде чакъла жарык эм хауа тийишли мардалагъа келишгенини бла къалгъанын кёргенди.

Бизни корр.

Бизни корр.

КЕНГЕШ

Арбазла, майданла да тапландырылды

РФ-ни Къурулуш эм жашау журт – коммунал молк министрствосунда «Формирование комфортной городской среды» деген проектин къыралны субъекторлары бардырыу эмда адамалны тозурагъан юйюден кечорюню оюсонен видеоконференция халда кенгеш бардырылганды. Анга КЪМР-ни Правительствоуну Председатели орунбасары Владимир Болотоков, республиканы Къурулуш эм ЖКХ министрствосуну эмда район администрацияланы келечилери да къатышхандыла. Дебридиргенди министрствону пресс-службасында. Кенгеш айтылганыча, сагъынлыгъан проек-

тни жашауда бардырыу чеклеринде Нальчикде 121,8 минг квадрат метр арбазланы, 26,1 минг квадрат метр тротуарланы, 26 минг метр чаклы бордюрланы жангыртгъа, 64 контейнер площадка жарашдыргъа, чыраклар болгъан 310 чыпын, 480 шинтик эмда аллай бир урна орнатгъа умут бар эди.

Аны бла бирге машиналаны салуучу жерлени кенгерттирге (2035 квадрат метр), сабийлеге ойнауучу 28 майданчыкъ къурагъа эмда Къули ул атына проспекте Профсоюзларны дворчини арбазлы бла Къабарты Россияге къошулганыны 40 жылгынына аталгъан май-

даданы тапландырыргъа умут бар эди. Республиканы келечилери билдиргенлерине кёре, бюлмюккёре арбазла асфальт жалада 75,4 минг квадрат метрге салынганды. Тротуарланы жангыртып бошаргъа алай кеп къалмагъанды (алты минг квадрат метр), бордюрланы алыштырыу аартыгы болукъна тамам этилгенди. Чыпынладан энтта да ону ону орнатгъа керекди, шинтиклени эмда урналары санана да иги кесек къошаргъа. Парковкалары кенгерттирге умут бар эди, сабий майданчыкъланы къурау да кечге къаллыкъ туююду. Башында айтылганы эки уллу

МУРАТЛАНЫ У.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Бюгон экологиягъа сансыз къарасакъ, тамбла сокъуранырбыз

КЪМР-ни Жамауат палатасыны кезюлю пленар жыйынында республикада экология болумну, проблемаланы, аладан къуллугуню оюсонен селешингенди. Анга Парламентин Аграр политика, экология, табиғат байлыкъланы хайырлануу эм жер бла байламлы халда жаны бла комитетин башчысы орунбасары Сафарби Шхагазове бла КЪМР-ни табиғат байлыкъла эм экология министрлини орунбасары Олег Коновалов да къатышхан эдиле.

Сафарби Шхагазове былтыр «Экологияны жылганы аталганыны къыралны башчылары бу проблемга аны мағына бергендерин, анда болум алыны бек жарыстханын кёргозгенди», деп башлагъанды кесини оёзон. Президентини Владимир Путинны жашауа уада суу аздан-аз, хауа кирлене, кир-кичкя кёйден-кёй болу бардырыла дегенди.

«Аны оюмуна кёре, аллай проблемла, кеп-каз болса да, республиканын табиғат байлыкъларына кеп къатышханларын да берилгенди. Анга уа Парламентте тюрло-тюрло акцияла, тюбешиле бардырылганы да шагъатлыкъ этеди. Сөз ючюн, кеп болмай ды къуллукъула бюрдастыркъан акцияла бардырылганды. «Мен Россияни инсаным» деген акцияны чеклеринде уа 14 жылды толгъан жашлагъа бла къызлау паспортлары берилгенди. Келир жыл а КЪМР-ни Парламентине 25 жыл толады. «Бу къыса заманын ичинде законла чыгаруучу орган хайырлы болгъанын, борчыны бет де кеп къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

Сөзюню ахырында ол келир жыл РФ-ни Президентини айырылыгын чеклеринде энци бек къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

«Аны оюмуна кёре, аллай проблемла, кеп-каз болса да, республиканын табиғат байлыкъларына кеп къатышханларын да берилгенди. Анга уа Парламентте тюрло-тюрло акцияла, тюбешиле бардырылганы да шагъатлыкъ этеди. Сөз ючюн, кеп болмай ды къуллукъула бюрдастыркъан акцияла бардырылганды. «Мен Россияни инсаным» деген акцияны чеклеринде уа 14 жылды толгъан жашлагъа бла къызлау паспортлары берилгенди. Келир жыл а КЪМР-ни Парламентине 25 жыл толады. «Бу къыса заманын ичинде законла чыгаруучу орган хайырлы болгъанын, борчыны бет де кеп къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

«Аны оюмуна кёре, аллай проблемла, кеп-каз болса да, республиканын табиғат байлыкъларына кеп къатышханларын да берилгенди. Анга уа Парламентте тюрло-тюрло акцияла, тюбешиле бардырылганы да шагъатлыкъ этеди. Сөз ючюн, кеп болмай ды къуллукъула бюрдастыркъан акцияла бардырылганды. «Мен Россияни инсаным» деген акцияны чеклеринде уа 14 жылды толгъан жашлагъа бла къызлау паспортлары берилгенди. Келир жыл а КЪМР-ни Парламентине 25 жыл толады. «Бу къыса заманын ичинде законла чыгаруучу орган хайырлы болгъанын, борчыны бет де кеп къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

«Аны оюмуна кёре, аллай проблемла, кеп-каз болса да, республиканын табиғат байлыкъларына кеп къатышханларын да берилгенди. Анга уа Парламентте тюрло-тюрло акцияла, тюбешиле бардырылганы да шагъатлыкъ этеди. Сөз ючюн, кеп болмай ды къуллукъула бюрдастыркъан акцияла бардырылганды. «Мен Россияни инсаным» деген акцияны чеклеринде уа 14 жылды толгъан жашлагъа бла къызлау паспортлары берилгенди. Келир жыл а КЪМР-ни Парламентине 25 жыл толады. «Бу къыса заманын ичинде законла чыгаруучу орган хайырлы болгъанын, борчыны бет де кеп къатлы юйдеде жакъшанла бирге хайырланган молкге тынгулы ремонт этиу программа къылай толтурулганына энци эс бурулганды. Республиканы криминоген халны тапландыруу, ЖК-да тариф политиканы къурау, Бир къырал экзаменин кезюнюде буюзлуқъланы азайтуу, ВИЧ-аурууну жайылуун токтатуу, онкологиядан кыйналганыла болушу жаны бла жумушланы да озгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

УЛЬШАЛЛАНЫ Мурат.

Ипотека эм башха кредитле учузуракъдыла

Сербанкада бирин баклада алгъын берилген ипотека эм башха кредитлени кесини кечорюу аны тевелуерини азайтуу программа ишле башлагъанды. Бу амалгъа кёре адамла Сербанкада башха финанс учрежденияда алгъан кредитлери (аланы саняны алы оюну болурга болуукъ) бери кечорюу, биркирди, аны оюн берилген процент (9,5%) төлеп башларгъа болуукъдыла. Аны оюн энтта да бир

кредит къошаргъа (ачукъ сатып алгъы) эркинлик бериледи. Аны къошаргъа уа он процент болуукъды.

Банкны Къабарты-Малкъарда бөлүмюнден билдиргенлерине кёре, рефинансироме программа аны кесини эмда башха финанс учрежденияны кеп тюрло кредитлери киредиле. Ол санда фартор, машина, башха затла сатып алгъыргъа берилгене, сора дагы кредит картюкала бла борчла да

«Бу амалны хайыргъа была, 2014-2016 жылдада кредитлени багъасы ити да бийик болгъан заманда банкладан аха алгъанлагъа тевелуерини азайтырга онг болуукъды. Жаны хайырлануучуларда 40 процент 9,5 процент берилдикледи. Ол шендюню финанс рынокда эм учуладан биринди», - дегенди бөлүмю башчысы Хамиди Урусбиев.

Бизни корр.

ФИНАНСЛА

Ипотека эм башха кредитле учузуракъдыла

Сербанкада бирин баклада алгъын берилген ипотека эм башха кредитлени кесини кечорюу аны тевелуерини азайтуу программа ишле башлагъанды. Бу амалгъа кёре адамла Сербанкада башха финанс учрежденияда алгъан кредитлери (аланы саняны алы оюну болурга болуукъ) бери кечорюу, биркирди, аны оюн берилген процент (9,5%) төлеп башларгъа болуукъдыла. Аны оюн энтта да бир

кредит къошаргъа (ачукъ сатып алгъы) эркинлик бериледи. Аны къошаргъа уа он процент болуукъды.

Банкны Къабарты-Малкъарда бөлүмюнден билдиргенлерине кёре, рефинансироме программа аны кесини эмда башха финанс учрежденияны кеп тюрло кредитлери киредиле. Ол санда фартор, машина, башха затла сатып алгъыргъа берилгене, сора дагы кредит картюкала бла борчла да

«Бу амалны хайыргъа была, 2014-2016 жылдада кредитлени багъасы ити да бийик болгъан заманда банкладан аха алгъанлагъа тевелуерини азайтырга онг болуукъды. Жаны хайырлануучуларда 40 процент 9,5 процент берилдикледи. Ол шендюню финанс рынокда эм учуладан биринди», - дегенди бөлүмю башчысы Хамиди Урусбиев.

Бизни корр.

Жетишпим

Халкклар аралы көрмючден - сыйлы диплом

Көп болмай Кыябарты-Малкыар кырал университет Москва жыл сайын бардырылган «ВУЗПРОЭКСПО-2017» халкклар аралы көрмючге бешинчи көре кытышканды. Бу жол ары илму-тинтуу иш-жаны бла проректор Малкыондунан Юсюп, органикала хумияна кафедрасыны таматасы Светлана Хаширова, биология эм химия илмуланы кандидатлары Максим Ситников бла Азамат Жамитов барган этенди.

Көрмючде бизин университет полимерден кыралган, суукукта, иссиге, көп

башка затлагга чыдамлы болган жангычлыкларыны, илму ишлерин, физика эм медицина приборларын бла экспонатларын көрмючтенди.

Россияны билим беруу эм илму министри Ольга Васильева, көрмючге академия вузла катышкандарын белгиле, арт жылда илмуна айный баргынына ол шарт ачы себеплик этгенин белгилегенди. Көрмючю ахырында чыгарылган эселпеге көре Кзымкы «ВУЗПРОЭКСПО-2017» дипломга тиийили болганды.

МАГОМЕТЛАНЫ С.

Жангы китал

Терекге ушаш, тукум да тамырлары бла бекди, чыдамлыды

Сөссюз, хар тукумуну айнуу жолу, аны алыч адамлары бек сейридиле. Бир терек да эсаллык тойлоодо тамырлары таянчак болмаса. Адам да тюз алай - кесини атаулууну жаратылууна, тыпыр ташыны тарыхына тоюнмесе, милетини, ата журтуну тийишли уланы болаллык болмас. «Кючлюдо тууган ташны кырдыгы», - дегенди кеси заманында Бабаланы Сюлемен өз жерини юсюнден философия сагышларына бериле.

Хуу, тукум тарыхы, жети атагга дери санауну бюгонлюкде алай көппе билалмайды. Аны сылтаулары да бардыла: дунини глобализация бийлей барды, таматала да жаш төлөгө койретирге заман тапмадыла, бирде уа, жалган сөздөн не хайыр, айтыргга окуна артык излемайдн. Ол затланы сакталыган аксакалларыбыз да аздан-аз бол бардыла.

Чыгарманы ал бетлеринде биз КычАР-ни халкк поэти Тамбийланы Кыяботуну жоралау назмусун окуйбуз, ызы

Чыгарманы элти тарыхы, аны бюгонгю жашауу аруу табийгагы бла шаггы-рейленебиз. Андан сора да, чыгарманы ал беттерин 1991 жылда болган жыйылууда алынган суратла жаздыла. Была барсы да бу тукумуну келечилерин жореклеринде сактыланган аруу тизгининде, алапат такыйкыладыла. Көп санада көрмючтен юсюндн, ала уа минг бла оч жоратан артыкыдыла, хар бири инсансы, юйорню жашуу жолун белгилейди.

Аланы хар бирини жашуу Жоларын газет материалда басмаларга онг болмаганын аныгай, бир кыуаум алыч инсанланы белгиле кетейки. Ману «Урунук» дегенде келетти. Келетти мадала бла саууланган аксакалды, Кыанамат (дунисын алышканды) Ленинни орденни иеси, ВДНХ-ны делегаты эди, Хизир РФ-ни сыйлы метеорологу, Николай СССР-ни сыйлы машностроительди эм СССР-ни граждн оборонасыны олтичигиди, Гулизар «Краса России-2001» эришюуде «Мисс очарование» даражага тиийили болганды, Россияны беш бек аруу кызыларыны санына киргенди эм ала кибик башкала келдоло.

Китал Владикавказда Илму-излему институту графиясында хазырланганды. Бюгонлюкде аны алыргга излегеннин, аккыра неда тюрснолю халда басмаланганын сайла, келери сойген чаклы бирин заказ этерча онглары барды. Чыгарма, тукум келечилеге кыйматтыкыдан сора да, малкыар жашларынын, маданиятын, жашуу жолу сактаула, айнууну ызылауду улму маганыны тутканы да хакды.

ЖАНГУРАЛАНЫ Нажабат.

БИЛИМ БЕРИУ

Ахшы затлагга умутландыргган башламчылык

Төрт билим беруу учрежденианы (акиси бизни республикададула) бириккен кыуаум кыраган «От неприятия «чужки» - к сородичеству с «друзими»» организация сетевы молодёжных поликультурных центров

атлы музыка-эстетика лицейи эм Санкт-Петербургдагы «Школа «Унисон»» бителеу билим берген коммерциала болмаганын аныгайдыла. Барысы да «Эл-бросукай» перогоронна площадка» сетни ишине кытышдыла.

Алгаракыла кыралыбызны Шимал ара шахарында Тырнауазуну, Саратову эм Санкт-Петербургну окуу учреждениларыны келечилерини биринчи проект-аналитика семинарлары озганды. Аны ишине, андан сора да, билим

кеслерини проект кырау жаны бла партнёрларында «Энгельс шахарына А.Шнитке атлы музыка-эстетика лицейинде болганды. Биринчи билим беруу экспедицияны бардырган жерге Поволжье бошдан сайланмаганды. Саратов область - ол этнография эм маданият энчиликери бла бэй регионду.

Жолочулукну кезимюнде анга кытышкандыла Шимал Кавказда. Волганы тийреинде, Санкт-Петербургда жашаган миллеттени тарыхларын, культураны, адет-төрөлөрүн, суратлау чыгармачылыкларыны, тин-тинет кыйматларын, дилерин да тентгештири, бириккен сынамга тоюнорон онг чыкканды. Окуучула көст, тутаваттыла, экология жолчукуну да жарашдыргандыла. Педагогга уа поликультура билим берүүден семинар бардырылганды.

«Волга владет в мой сердце» деген халкклар аралы окутуу экспедиция алыкка энди кыралган командага бирге ишлеу сынамга юйорню, байсаллык жортоюу коллалы бирге маганылы болганын ачыккаланды. Проект шахарланы, миллеттени да бириктирди, башкаларын да хурметтерге себеплик этеди. Эндиги былайла туюбушлеу Санкт-Петербургда бла Шимал Кавказда бардырылгга белгиленгенди.

«Волга владет в мой сердце» деген халкклар аралы окутуу экспедиция алыкка энди кыралган командага бирге ишлеу сынамга юйорню, байсаллык жортоюу коллалы бирге маганылы болганын ачыккаланды. Проект шахарланы, миллеттени да бириктирди, башкаларын да хурметтерге себеплик этеди. Эндиги былайла туюбушлеу Санкт-Петербургда бла Шимал Кавказда бардырылгга белгиленгенди.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

тров (Кавказ-Волга-Санкт-Петербург)» деген халкклар аралы проект президентни грантына конкурсу биринчи кезимюнде хорлаганды.

Проект окуучулагга жай тарых-маданият экспедицияны кыраула онг береди. Ол а сабийле дуняны бир системаны аныгарларына, аны проблемаларын көре эм ала ны кетери жолланы излей билюерине, командада ишлерге юйорнулерине себеплик этеди. Экинчи номери мектепни директору Гулийланы былайла белгилегенге көре, тындиз-излеу экспедиция-ол башка-башка культураланы келечилерине бир билери бла байлалыккы тохтадырыну ачы амалды.

бериуде белгили экспертле кытышкандыла. Кенгешини кезимюнде окутуу жолочулукканы хазырлаган эм бардырган кыуаумланы кырау жаны бла борчла тохтадырылгандыла, «Жол карта» жарашдырылганды, огагында сагынгыланган проект чечилеринде башка жумушланы кылай тамаларга тиийили сыюзюленди.

Көп болмай а Тырнауазуну экинчи шолуны бла биринчи номери гимназиясыны эм «Школа «Унисон»» келечилери Саратов областада

Слозю

Көп функциялы жаш төлю кара «Бизнес» - автраккен деген республикалы проектни чеклеринде тюрлю-тюрлю туюбушлеу, ингирле, сөлөшүмү да бардырады. Бу кюнде уа «Комплимент» ашанада бийик окуу юйлен студенттерини бир кыуауму бла предпринимательни бирге жыйганды. Ушакыга экономика илмуланы кандидаты, «Взаимодействие» деген бирикуню таматасы Жантемир Губачи-

лык предпринимательликни уа, ол ююм этгенден, энчи маганысы барды: ол ишчилерни азайтырга, жашуу кылайыккы кетюрюрге эмда илму-производство онганы ингилдендирге эмда көп башка ишлерге да себеплик этеди.

Андан сора Валерий Куршев кыуауму бла республикада 45 процентни гиче эм орталык бизнес алганын, 19 минг предприниматель, 550 энчи иели предприниматель болганын, эл молкде да 120 минг адам кеслерини

Гитче эмда орталык бизнесни айнытынуу амалларыны юсюнден барзгангы сөз

ков, Налчик шахар округуна самоуправление советини предпринимательлик эмда хайырлануучуланы рынокларына себеплик этиу бла ала ны айнытуу жаны бла дайым комиссиясны председатели Валерий Куршев, «Грант» предпринятины директору, КМР-де Предприниматель тийишарианы ассоциацияны советини председатели Светлана Гueva, «Путешествие» компанияны уредители, предприниматель Владислав Даугулов да кытышкан эдиле.

Туюбушлеу сөз Кыябарты-Малкыарда гитче эмда орталык бизнесни айнытынуу амалларыны осонден барганды, анга чырмау этген сылтауда да сыюзюленди. Аны ача, Көп функциялы жаш төлю арнына бөлмюно таматасы Аскер Хурсинов кыралы экономикасыны кылаыны кеск кылай айныгынына көре болганын чертгенди. Гитче эмда орта-

ганден, мындан ары кесини иши бла жореширге сойген адам аграр комплексте, туризмге эмда суу ресурсларга өз буургуа тиийишди. Көппе терек бахчачылыкка буурганларын а ол артык тюзгө санаммаганды, эл молкюне башка белкомлерин да айнытырга кереклисин чертгенди. Валетана Гueva уа медицина бла билим берүүде предпринимательлик алыкка иги айнымаганын эсертгенди. Жаш адамла бюгонлюкде он жаны бла бир беш ишчи жер ачсала окунда да, кеслерине, республиканы экономикасына да улму себеплик этериклерин чертгенди. Ол гитче эмда орталык бизнесге себеплик этген кырк беш федерал программа болганын да билдиргенди.

Светлана Пазаревна лизинг төлөүлө гарантла берген фондала, бизнес башламчылыкка бизин республикада арт заманда ишлемей тохтаганыларын жарып ай-

ишлери бла жорешгенлерин айтаанды. Кырулушта 274 минг квадрат жашуу журт хайырлангычы берилгенди, жылны ахырына ол 340 минг жетерикди. Аны ишлер ючюн энчи иели инвестор жети миллиард сом кыратанды.

«Бюгонлюкде, - дегенди докладчы, - сатау-алууда, жентил промышленността, адамланы жумушларын топтурдуу жюз процентни предпринимательге туттадыла. Сөз ючюн, Налчикке бла Прохладнынде кыска заводладан сора, башка аш-азыккы чыгаруу бла энчи иеле келетти.

«Сезиге билгендиктен, Кыралыны кылаыны аны транспорт системасы бла байламды. Аны себепли Германияда, Италияда, дагында көп башка айныган кыралыда мингге бла гитче транспорт тейлеу» гарантла берген фондла, бизнес башламчылыкка бизин республикада арт заманда ишлемей тохтаганыларын жарып ай-

ханды. Аны сылтауларын ол банкла улму процентле тохтадырганыларында, гарантны уа болмаганында көрди. Анга да кырамай, ол жаш адамланы тири болурга, башламчылыкка да этерге чакырганды. Владислав Даугулов бла бирге бизнеслерин кылай башлаганыларын осонден да тынгыла хаяр айтаанды.

«Хыранда жаш адамла Предпринимательге ол соруну берген жашка бек алга тынгылы бизнес проект хазырлагга кереклисин айтаандыла. Былымдагы хобустаны мылгыгытты улму, ити кесек заманнга дери бузулмай сакланды. Аны себепли бек алга аны сакталыра орун ишлерге, ызы бла жарашдырыу улму болмаганын шх кырауарга да керекди деп, жашка проектни хазырлауда болушлук этерге сөз бергенди.

«ХопЛАННЫ Марзип. Суратын автор алганды.

Жашуу жанга

Салиманы кечиккен насыбы

Салима аруу, акыйлы, сабыр кызы болганды. Оу этгени таматасы юйорню аурулугун тутканды. Анасы кесин сойген тиширү болганды, эрини айтыканы сыйымаганды. Сылтау - юйдегисини сыйын учуландырырга сойген адам эди Марат, ичерге да ушай дамеген. Башка тиширүлү да байлалыккы жореште, бийчесини жанын кыйып турганды. Теген тбш ашайды денгеникке, ол сезим да тауу-сууда Тиширү да ючюнчө сабийлерни туугандан сора эри бла олтуруп, бетден-бетге сөлөшди.

Марат: «Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

Марат бийги юйге, алды кичинчн артка. Сора анасы: «Сабий атасыны тукумуну жорторюге керекди», деди. Салима Аслан бла аны осонден сөлөшюрге жорешкенде, он анга кычырып, көп эрини сөз айтды.

«Сен манга кесинг тагыл-урууну башта. Алай аны энчи жашуу кууралмагыны жарыста эди. Жашада да кырай эдиле, алай тойгга жетерча уа бир да болмады.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

«Мен сени сыймей алганма. Жылдан-жылга уа эришден эриши көрөна бараса манга, жаратмайма сени», деди. Юйдегиси жууап берме денгенле а, анга кыл жеттирди. Тиширү жыгылып эдиле, жылды. Аны кыргышыла айтды эриге. «Юйден чыгып кет», деп кыстады. Ол а кертиси деп да кетип, башка бла жашап баштады. Сабийлерини кеслеринден сагыш этмедн.

ТАУЛАНЛАНЫ Марзип.

